kortsidan, som vetter mot NNÖ. Framsidans ristning 1,95 × 0,56 m., högra sidans ristning 1,28 × 0,45 m. — Ristningen är tydlig, något grund, men på det hela taget väl bevarad.

Inskrift:

Framsidan:

: **ofaikr** : **ok** : **sikmar** : **ok** : **fraibiarn** : **þiʀ** : **raistu** : **at** : **iarut** : **faþr** : **sin** : **bota** : **gunum** :
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Högra smalsidan:

: **irnfastr** : **iuk** : **runaʀ** : **þasi** :
60 65 70 75

Ofæigʀ ok Sigmarr ok Frøybiorn þæiʀ ræistu at Iarund, faður sinn, bonda Gunnuʀ. Ærnfastr hiogg runaʀ þessi.

»Ofeg och Sigmar och Fröbjörn de reste (stenen) efter Jörund, sin fader, Gunnas man. Ärnfast högg dessa runor».

Till läsningen: Icke stungna äro 5, 11, 68 **k**, 27, 47, 58 **i**, 40, 54 **u**. 53 **g** har en tydlig prick, som förefaller vara huggen. Anmärkningsvärda till formen äro inskriftens **þ**- och **b**-runor. Efter 44 **þ** är tydligen ett **u** uteglömt av ristaren; 57 **m** är fel för **ʀ**. Bst i 60 **n** är grund men dock säker. 66—68 **iuk** fullt tydligt; något **h** finns icke. — Hadorph och Leitz: 66—68 **auk.** — Arenius: 1—6 **ofakkr**, 52 **n**, 53—57 **kunur**, 58—65 **irnfaistr**, 66—68 **auk**, 75 **e**. — Dybeck: 53 **k**, 66—68 **iuk**. — Brate: 53 **g**, 66—68 **ihuk**.

Om namnet *Ofæigʀ* se U 2, om *Iarundr* (*Iorundr*) se Sö 260. Namnet *Sigmarr* är ovanligt i svenska runinskrifter; det förekommer även L 454 Gällsta, Vallentuna sn och D 2: 121 Vada kyrka. *Frøybiorn* är belagt L 26 V. Tibble, Håbo-Tibble sn, Sö 11, 58, 86, möjligen också D 2: 253 Tjäran, Esterna sn. Kvinnonamnet *Gunna* (med biformen *Gynna*) är sannolikt ett kortnamn av *Gunnhildr, Gunnheiðr, Gunnborg, Gunnælfʀ, Gunnþruðr, Gunnvar* o. a. Det är känt från några andra inskrifter: L 431 Smedby, Hammarby sn, L 545 Broby, Husby-Erlinghundra sn, *UFT* h. 3, s. 40 Broby, Funbo sn(?), Sö 27, 250, Ög 150, 181, L 1666 Visingsö (Småland).

Om runristaren Ärnfast, som har varit verksam inom Färentuna och Sollentuna härader, se ovan U 41 och E. Brate, *Svenska runristare*, s. 78.

44. Törnby, Skå sn.

Litteratur: B 288, L 353. J. Hadorph, Färentuna Häradz Runestenar (1680), n:r 10; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 242; O. Celsius, SR 1, s. 10; J. E. Arenius, De Antiquitatibus Insulæ Feringsöensis (diss., 1751), s. 17; V. Dahlgren, Färentuna härad, 1851 (ATA), s. 18; UFT h. 2 (1872), s. 55.

Avbildning: Leitz, träsnitt (hos Hadorph a. a., Peringskiöld a. a., B 288).

Enligt Hadorph stod runstenen »Sammastädz (d. v. s. Törneby Gärde) wid wägen». Peringskiöld och *Bautil* ange som plats endast »Törneby». Arenius kallar runstenen »Törnbyensis». Den söktes förgäves av Dahlgren och finnes ej omnämnd av Dybeck. Den är numera försvunnen.

Inskrift (enligt B 288):

hystin : **ok** : **fraystin** : **ra** · · · **iftiʀ** : **aista** : **faþur** · **sin** ·
5 10 15 20 25 30 35

Øystæinn ok Frøystæinn ræ[istu stæin] æftiʀ Æista, faður sinn.

»Östen och Frösten reste stenen efter Este, sin fader.»

Till läsningen: Arenius har följande avvikelse från Hadorphs läsning: 1—6 **austin**, 12 **u**, 18 **i**, 24 **e**.

Øystæinn är ett mycket vanligt namn under vikingatiden över hela Norden. Detsamma gäller om *Frøystæinn*; se om detta E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 75. — Namnet *Æisti* är däremot icke känt från någon annan inskrift. Det ingår möjligen i ortnamnet *Estamåla* (N. Ödeen, *Studier i Smålands bebyggelsehistoria*, s. 70). Jfr även forndanska *Este* (*DGP*). Troligen är det en kortform av ett *Æistæinn*, fsv. *Esten*; faderns namn innehåller i så fall samma efterled som sönernas.

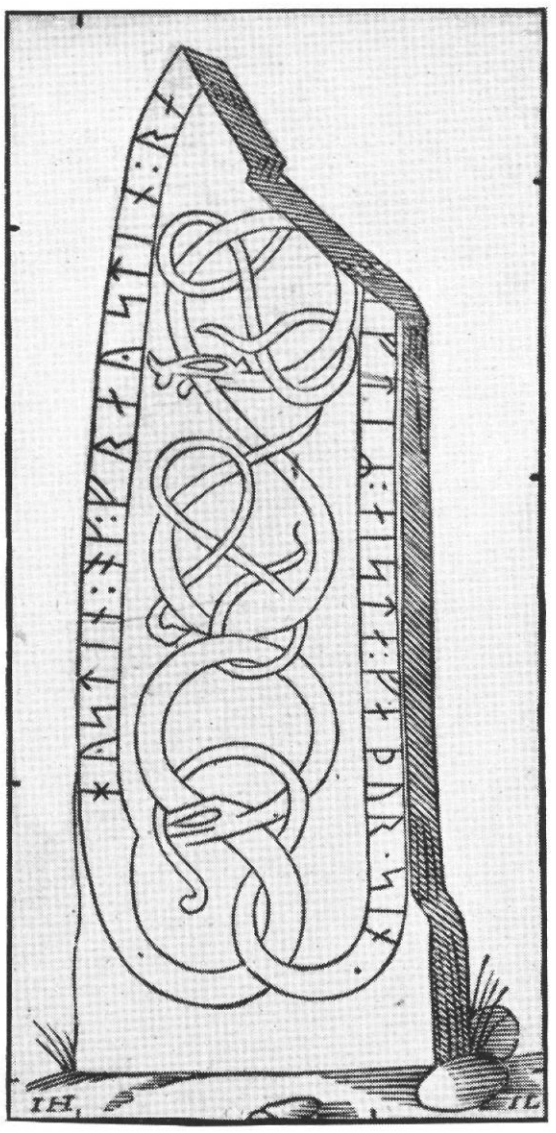

Fig. 35. U 44. Törnby, Skå sn.
Efter B 288.

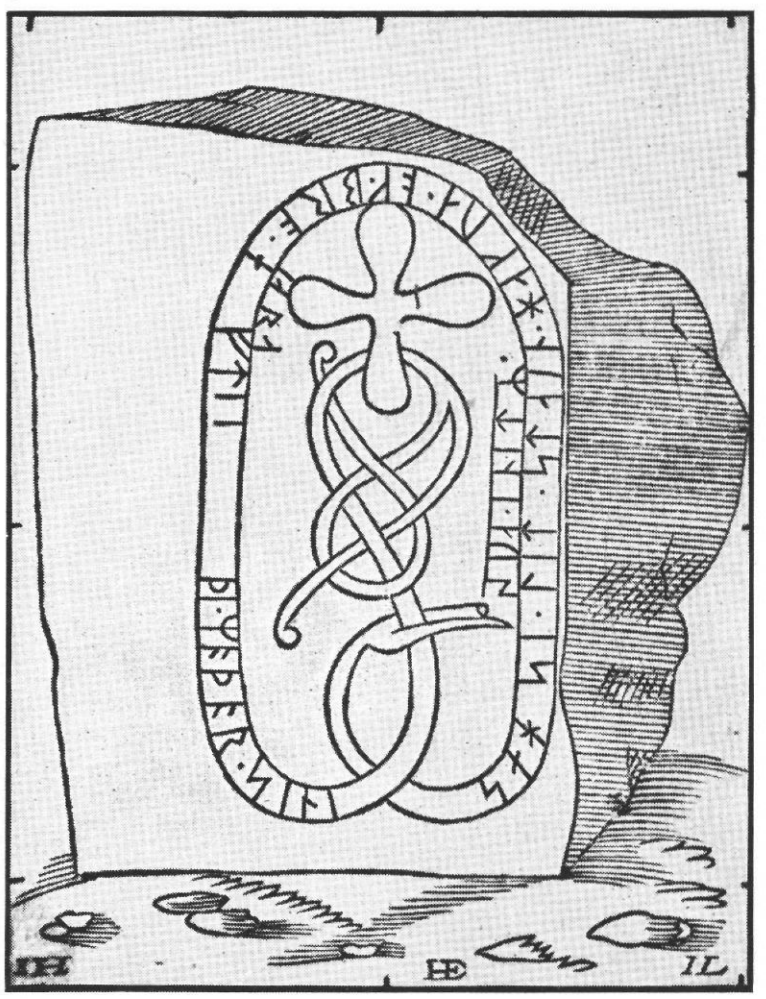

Fig. 36. U 45. Törnby, Skå sn.
Efter B 289.

45. Törnby, Skå sn.

Pl. 28, 29.

Litteratur: B 289, L 354, D 2: 68. J. Hadorph, Färentuna Häradz Runestenar (1680), n:r 11; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 242; O. Celsius, SR 1, s. 11; J. E. Arenius, De Antiquitatibus Insulæ Feringsöensis (diss., 1751), s. 17; V. Dahlgren, Färentuna härad, 1851 (ATA), s. 19; UFT h. 2 (1872), s. 56; E. Brate, Anteckningar (ATA).

Äldre avbildningar: Leitz, träsnitt (hos Hadorph a. a., Peringskiöld a. a., B 289); Dybeck a. a., Brate 1901 (ATA).

Ristningen finnes på ett stenblock i en ouppodlad, stenig hage mellan Törnby och Skå kyrka, omkr. 200 m. N om landsvägen förbi Törnby och Stockby till Tureholm, omkr. 300 m. från ägogränsen mellan Törnby och Väsby. — Platsen är utmärkt å Geologiska kartbladet »Södertelge».